

**RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA DLA LIDERÓW SPECJALISTYCZNYCH
CENTRÓW WSPIERAJĄCYCH
EDUKACJĘ WŁĄCZAJĄCĄ (SCWEW)**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Redakcja merytoryczna

Agnieszka Pietryka

Warszawa 2024

Wydanie II zmienione i uzupełnione

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja opracowana w ramach realizacji projektu *Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na Specjalistycznych Centrach Wspierających Edukację Włączającą*, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027.

Spis treści

1. Charakterystyka założeń programu	4
1.1. Rola, zadania i kompetencje lidera, wynikające z Modelu SCWEW.....	4
1.1.1. Rola lidera SCWEW	4
1.1.2. Zadania i kompetencje lidera SCWEW	5
2. Cele szkolenia.....	11
2.1. Cel ogólny: przygotowanie do pełnienia roli lidera SCWEW	11
2.2. Cele szczegółowe	11
3. Metody prowadzenia zajęć	11
4. Środki i materiały	12
5. Moduły szkolenia	12
6. Cele, treści i zasoby dotyczące poszczególnych modułów	13
6.1. Moduł I. Organizacja i zadania SCWEW. Metody i formy pracy.....	13
6.2. Moduł II. Planowanie i realizacja zadań SCWEW – tworzenie lokalnych sieci współpracy.....	15
6.3. Moduł III. SCWEW we współpracy z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi	20
6.4. Moduł IV. Monitorowanie i ewaluacja pracy SCWEW, współpraca z Centrum Koordynującym	23
6.5. Moduł V. Przedszkole/szkoła ogólnodostępne jako placówki gotowe na pracę z grupą/klasą zróżnicowaną	25
6.6. Moduł VI. Przywództwo lidera SCWEW.....	28

1. Charakterystyka założeń programu

W ramach projektu „Opracowanie modelu funkcjonowania Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą (SCWEW)”, realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, wypracowano Model funkcjonowania Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą (zwany dalej Modelem SCWEW). Ramowy program wynika z Modelu SCWEW i ma na celu przygotowanie liderów SCWEW do pełnienia ich funkcji. Ramowy program szkolenia dla liderów SCWEW został zweryfikowany na podstawie doświadczeń wynikających z pilotażu, tak aby odpowiadał na aktualne zmiany w zakresie edukacji włączającej i społecznej inkluzji.

Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą (SCWEW) to specjalistyczny zespół działający w przedszkolu specjalnym, szkole specjalnej, placówce specjalnej – prowadzącej działalność edukacyjną – oraz korzystający z jej zasobów kadrowych i merytorycznych, a także zasobów zewnętrznych, tj. innych podmiotów. Zespół ten wypełniając swoje zadania, działa zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi. Głównym celem SCWEW jest podnoszenie kompetencji kadry w pracy z grupą/klasą poprzez wsparcie nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną na rzecz zapewnienia optymalnych warunków rozwoju dziecka/ucznia, uwzględniających jego indywidualne potrzeby i możliwości. SCWEW podejmuje działania w perspektywie długofalowej, tj. na każdym etapie wspiera proces kształcenia i zapewnia wysoką jakość edukacji dla wszystkich. Podejmuje także inicjatywy zmierzające do budowania społeczeństwa inkluzyjnego.¹

1.1. Rola, zadania i kompetencje lidera, wynikające z Modelu SCWEW

1.1.1. Rola lidera SCWEW

Lider SCWEW odgrywa kluczową rolę w tworzeniu warunków do efektywnego funkcjonowania zespołu. Na realizację zadań specjalistycznego centrum, planowanie i prowadzenie skutecznego wsparcia kadry w budowaniu dostępności przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, istotny wpływ mają umiejętności Lidera, które należy definiować na kilku poziomach. Szczegółowo przedstawiamy je w rozdziale dotyczącym zadań i kompetencji Lidera.

Do zadań Lidera należy między innymi odpowiedni dobór specjalistów, nauczycieli oraz ekspertów, a także kreowanie środowiska, które promuje współpracę i wymianę doświadczeń pomiędzy

¹ Model funkcjonowania Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą (SCWEW), pod red. A. Pietryka, Warszawa 2023

przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi a placówkami specjalnymi. Lider SCWEW, powinien wykazywać się zarówno umiejętnościami z zakresu zarządzania, jak i pogłębioną wiedzą pedagogiczną. Podstawowym kryterium jest również przestrzeganie wysokich standardów etycznych. Przyczyniają się one do budowania zaufania oraz konstruktywnych relacji w obrębie społeczności edukacyjnej. Jak zauważa Harris (2005), „przywództwo nauczycieli koncentruje się na kolektywnej odpowiedzialności za nauczanie i uczenie się oraz budowaniu potencjału zawodowego innych poprzez współpracę i wspieranie się nawzajem”.² W takim rozumieniu roli wiodącej w zespole, Lider SCWEW powinien szczególnie dążyć do tworzenia atmosfery sprzyjającej rozwojowi zawodowemu i wzajemnej pomocy w zróżnicowanym środowisku edukacyjnym. Relacje budowane na zaufaniu mają wpływ na efektywność zespołu i jakość realizowanych zadań. W kontekście zadań i celów specjalistycznego centrum, które wymagają elastyczności, otwartości i nieszablonowego podejścia do wyzwań, ale także współpracy na poziomie zespołu i środowiska lokalnego, wzajemne zaufanie jest czynnikiem wpływającym na jakość pracy i zaangażowanie.

1.1.2. Zadania i kompetencje lidera SCWEW

ZARZĄDZANIE ZESPOŁEM

Lider SCWEW odgrywa kluczową rolę w zarządzaniu zespołem, tworząc warunki sprzyjające efektywnej realizacji zadań SCWEW. Jego umiejętności zarządcze, pedagogiczne i organizacyjne są fundamentem skutecznego działania zespołu. Pośrednio wpływa to na budowanie dostępności przedszkoli/szkół ogólnodostępnych objętych wsparciem SCWEW. Do zadań Lidera należy dobór specjalistów, nauczycieli i ekspertów do zespołu oraz kreowanie środowiska, które promuje współpracę i wymianę doświadczeń. Ważne jest tu przywództwo edukacyjne, które łączy zarządzanie zespołem ze zrozumieniem potrzeb pedagogicznych.

Tworzenie środowiska pracy opartego na zaufaniu ma istotne znaczenie dla efektywności zespołu oraz jakości realizowanych zadań. Współpraca z nauczycielami, specjalistami z przedszkoli/szkół ogólnodostępnych i przedszkoli/szkół/placówek specjalnych oraz instytucjami edukacyjnymi, społecznością lokalną odgrywa ważną rolę w budowaniu partnerstwa i zapewnianiu wzajemnego wsparcia. Relacje te wzmacniają zaangażowanie zespołu oraz podnoszą jakość pracy nauczycieli, co jest

² Harris, A. (2005). *Przywództwo nauczycieli: Wpływ na rozwój szkoły i nauczanie*. W: M. S. Szymański (red.), *Przywództwo w szkole: Teoria i praktyka* (s. 101–118). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

niezbędne do skutecznego dostosowywania procesów edukacyjnych do potrzeb zróżnicowanych grup uczniów.

Jednym z najważniejszych zadań Lidera SCWEW jest zarządzanie procesem zmian i integracja działań zespołu. Motywowanie członków zespołu do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań wspierających różnorodne potrzeby dzieci/uczniów to kluczowa umiejętność Lidera. Ważnym aspektem tej roli jest budowanie zespołów, przypisywanie ról zgodnie z kompetencjami oraz tworzenie atmosfery wsparcia i współpracy. Efektywna współpraca w ramach zespołu specjalistów i między placówkami pozwala lepiej odpowiadać na potrzeby odbiorców wsparcia, co przyczynia się do realizacji celów edukacyjnych w grupach/klasach zróżnicowanych.

Lider SCWEW powinien inspirować zespół do ciągłego rozwoju zawodowego, kształtując środowisko sprzyjające wzajemnej pomocy i uczeniu się. Ważnym elementem jest również promowanie kultury równości i dostępności, pozwalające na tworzenie środowiska edukacyjnego, w którym zarówno dzieci/uczniowie, jak i kadra mogą się rozwijać. Znajomość potrzeb środowiska szkolnego oraz społeczności lokalnej umożliwia Liderowi SCWEW skuteczne dostosowanie działań do realiów pracy ze zróżnicowanymi grupami.

Opierając się na analizie danych, Lider dostosowuje strategię i działania do zmieniających się potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Ta umiejętność pozwala na skuteczne planowanie, ocenę oraz optymalizację wsparcia, przyczyniając się do wprowadzania trwałych zmian w środowisku edukacyjnym. Elastyczność, odporność na stres i zdolność radzenia sobie z wyzwaniami są kluczowe, aby Lider mógł efektywnie prowadzić zespół i wdrażać rozwiązania odpowiadające na potrzeby nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/ szkół ogólnodostępnych w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną.

Podsumowując, Lider SCWEW musi łączyć szerokie kompetencje zarządcze i pedagogiczne, aby stworzyć środowisko sprzyjające współpracy, wsparciu i innowacjom, zapewniając jednocześnie najwyższe standardy dostępności edukacji dla wszystkich dzieci/uczniów.

OFERTA WSPARCIA

Lider SCWEW wpływa na optymalizację oferty wsparcia. Katalog i zakres oferty powinien zapewniać efektywność i być adekwatny do potrzeb odbiorców. Poprawa jakości pracy przedszkoli/szkół ogólnodostępnych wymaga umiejętnego wykorzystania zasobów, zarówno zespołu specjalistów

SCWEW, jak i lokalnego środowiska. Skuteczne zarządzanie zespołem pozwala liderowi na lepsze dostosowanie wsparcia do rzeczywistych potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych.

Wykorzystując dostępne zasoby, Lider SCWEW tworzy przestrzeń sprzyjającą współpracy oraz wymianie wiedzy, wpływając na skuteczniejsze wdrażanie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych. Wsparcie SCWEW musi być dostosowane do lokalnych warunków oraz oczekiwań nauczycieli wynikających z pracy z dziećmi/uczniemi o zróżnicowanych potrzebach, zapewniając jego adekwatność i realny wpływ na poprawę jakości funkcjonowania przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Efektywność oferty opiera się na bliskiej współpracy ze środowiskiem lokalnym oraz elastycznym reagowaniu na zmieniające się potrzeby edukacyjne, gwarantując optymalne wykorzystanie zasobów.

Lider SCWEW, dążąc do optymalizacji oferty wsparcia, musi uwzględniać zarówno potrzeby odbiorców, jak i dostępne zasoby zespołu oraz środowiska. Skuteczność wsparcia mierzy się jego realnym wpływem na poprawę jakości pracy przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, co wymaga precyzyjnego dostosowania oferty do specyficznych warunków i wyzwań tych placówek. Lider, korzystając z zasobów swojego zespołu, angażuje zewnętrznych ekspertów oraz nauczycieli w opracowywanie rozwiązań, które są funkcjonalne i adekwatne do potrzeb. Lider SCWEW pełni rolę ambasadora inkluzyjnych postaw w swojej społeczności, łącząc zasoby swojego zespołu z potencjałem lokalnych ekspertów i nauczycieli. Taka integracja zasobów pozwala na zaangażowanie szerokiego grona osób i instytucji, wzmacniając współpracę w regionie oraz promując budowanie bardziej inkluzyjnego środowiska.

Efektywna oferta wsparcia to taka, która pozwala przedszkolom/szkołom ogólnodostępnym na podniesienie standardów pracy poprzez wdrażanie innowacyjnych metod oraz narzędzi dostosowanych do zróżnicowanych grup dzieci/uczniów. Dzięki współpracy z lokalną społecznością, instytucjami edukacyjnymi i organizacjami pozarządowymi, Lider może lepiej rozpoznać rzeczywiste potrzeby odbiorców oraz maksymalnie wykorzystać zasoby dostępne w otoczeniu. Zintegrowane podejście umożliwia nie tylko elastyczne reagowanie na zmieniające się warunki, ale także prowadzi do trwałej poprawy jakości edukacji.

Efektywność działań SCWEW wynika z analizy lokalnych uwarunkowań i dostosowywania wsparcia do indywidualnych potrzeb poszczególnych przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Lider SCWEW nie tylko koordynuje pracę zespołu, ale także aktywnie angażuje się w monitorowanie skuteczności i jakości podejmowanych działań, dbając o ich optymalizację i lepsze dostosowanie do dynamicznych potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych.

Oferta wsparcia SCWEW staje się nie tylko jednym z instrumentów poprawy jakości pracy przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, ale również katalizatorem zmian, które sprzyjają efektywnemu wykorzystaniu zasobów zarówno na poziomie zespołu specjalistów, jak i w ramach lokalnego środowiska edukacyjnego.

WSPÓŁPRACA

Współpraca stanowi kluczowy element budowania adekwatnego wsparcia przez Lidera SCWEW. Inicjuje i wzmacnia relacje pomiędzy różnorodnymi interesariuszami, takimi jak nauczyciele, rodzice/prawni opiekunowie, instytucje edukacyjne oraz społeczności lokalne. Dzięki zintegrowaniu działań tych grup, ofertę SCWEW można dostosować do potrzeb odbiorców, a także efektywnie wykorzystać dostępne w środowisku zasoby.

Relacje środowiskowe są istotne w budowaniu bazy zasobów, które SCWEW może wykorzystać do skutecznego wsparcia przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Współpraca między przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi i przedszkolami/szkołami/placówkami specjalnymi umożliwia wymianę wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk, bezpośrednio wpływając na poprawę jakości pracy przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Tworzenie sieci współpracy i otwartego dialogu pozwala na lepsze rozumienie lokalnych potrzeb, a także elastyczną adaptację działań do zmieniających się warunków.

Lider SCWEW, budując partnerstwa oparte na zaufaniu i wzajemnym wsparciu, tworzy przestrzeń, w której każda ze stron może wnieść swoje unikalne zasoby, zarówno wiedzę, jak i narzędzia, co wpływa na lepszą jakość realizowanego wsparcia i buduje kulturę współpracy pomiędzy środowiskami przedszkoli/szkół ogólnodostępnych oraz przedszkolami/szkołami/placówkami specjalnymi. Dzięki tej współpracy SCWEW może w pełni wykorzystać dostępne zasoby lokalne, angażując różne grupy i instytucje, a także wspierając ich aktywny udział w procesie tworzenia adekwatnej oferty edukacyjnej.

Współpraca w ramach SCWEW nie ogranicza się do formalnych działań, ale polega na dynamicznym i otwartym dialogu z różnymi podmiotami. Lider SCWEW pełni rolę konsultanta, który wspiera wymianę doświadczeń i wiedzy między nauczycielami, rodzicami/prawnymi opiekunami, placówkami edukacyjnymi, instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny oraz społecznościami lokalnymi. Takie podejście pozwala na lepsze zrozumienie potrzeb lokalnych środowisk, co jest kluczowe dla budowania adekwatnej i skutecznej oferty wsparcia.

Rola współpracy opiera się na wspólnym wypracowywaniu rozwiązań, które odpowiadają na specyficzne potrzeby przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, a także dostosowywaniu procesów edukacyjnych do wymagań różnych grup dzieci/uczniów. Lider SCWEW tworzy środowisko, w którym poszczególni uczestnicy procesu edukacyjnego, mogą współpracować, dzielić się zasobami i wspólnie podejmować decyzje. Taka sieć relacji opiera się na wzajemnej wymianie doświadczeń i dzieleniu się odpowiedzialnością za jakość edukacji.

Budowanie trwałych relacji i społecznej inkluzji między lokalnymi środowiskami, takimi jak przedszkola/szkoły ogólnodostępne i przedszkola/szkoły/placówki specjalne, a także organizacje wspierające edukację, jest fundamentem skutecznego działania SCWEW. To te relacje stanowią zasoby, które można wykorzystać w codziennej pracy zespołu SCWEW, pozwalając na bardziej elastyczne reagowanie na wyzwania i lepsze dopasowanie wsparcia do realnych potrzeb. Lider SCWEW poprzez partnerstwa wzmacnia efektywność działań zespołu, co wpływa na większe zaangażowanie wszystkich stron w proces edukacyjny i wyższy poziom jego jakości.

Jednym z działań Lidera SCWEW jest także motywowanie i inspirowanie wszystkich uczestników współpracy do poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, które wspierają nie tylko sam proces nauczania, ale także budowanie relacji w lokalnych społecznościach. W efekcie, adekwatna oferta wsparcia staje się nie tylko narzędziem podnoszenia jakości pracy przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, ale także mechanizmem integrującym różnorodne grupy, które wspólnie przyczyniają się do włączania wszystkich dzieci/uczniów w proces edukacyjny.

Lider inspirowuje lokalne środowisko do podejmowania inkluzyjnych inicjatyw. Wraz z zespołem SCWEW i partnerami realizuje działania popularyzujące, ukierunkowane na integrację społeczności i budowanie świadomości w obszarze różnorodnych potrzeb i otwartości na różnicowanie.

Do zadań lidera SCWEW należy:

1. współpraca z organem prowadzącym w zakresie prowadzonej lokalnej polityki oświatowej;
2. współpraca z organem prowadzącym w zakresie mapowania potrzeb i zasobów placówek edukacyjnych w powiecie;
3. współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny;

4. współpraca z dyrektorem przedszkola specjalnego/szkoły specjalnej/placówki specjalnej w zakresie działań realizowanych przez SCWEW oraz rozpoznawania i planowania wzajemnych działań prorozwojowych;
5. współpraca z partnerami i podmiotami z obszaru oświaty i szkolnictwa wyższego na rzecz optymalnego rozpoznania potrzeb, planowania, organizowania i realizowania wsparcia przedszkoli/szkół ogólnodostępnych;
6. koordynowanie pracy Zespołu SCWEW, w tym współpraca z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi oraz promowanie działań na rzecz inkluzji w środowisku lokalnym;
7. zapewnienie odpowiednich warunków do realizacji wsparcia kadry przedszkoli/szkół ogólnodostępnych poprzez budowanie klimatu współpracy i dzielenia się wiedzą, umiejętnościami, doświadczeniem między przedszkolem/szkołą/placówką specjalną a przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi;
8. merytoryczny dobór osób do realizacji zadań SCWEW;
9. autoewaluacja działań realizowanych przez SCWEW służąca do oceny i podnoszenia jakości realizowanych zadań;
10. współpraca z innymi SCWEW;
11. upowszechnianie informacji w środowisku na temat działalności SCWEW;
12. wymiana doświadczeń, nawiązywanie współpracy, pogłębianie wiedzy w zakresie inkluzji;
13. organizacja wydarzeń edukacyjnych, np. konferencji, warsztatów, sesji naukowych;
14. działania informacyjne i promocyjne z zakresu edukacji wysokiej jakości dla wszystkich;
15. monitorowanie przestrzegania przepisów dotyczących ochrony danych osobowych;
16. współpraca z Centrum Koordynującym (CK) w zakresie zadań realizowanych przez SCWEW;
17. podnoszenie kompetencji zawodowych, udział w szkoleniach, konferencjach, sieciach współpracy, w tym organizowanych przez Centrum Koordynujące.

Wymagania dla Lidera SCWEW:

- co najmniej 5 lat doświadczenia w obszarze organizacji i zarządzania oświatą;

- dzielenie się wiedzą i doświadczeniem we wsparciu nauczycieli, specjalistów w obszarze kształcenia specjalnego, pracy z grupą/klasą zróżnicowaną;
- zatrudnienie w przedszkolu specjalnym, szkole specjalnej lub placówce specjalnej, w której powstaje SCWEW.

2. Cele szkolenia

2.1. Cel ogólny: przygotowanie do pełnienia roli lidera SCWEW

2.2. Cele szczegółowe

- Poszerzenie wiedzy i rozwijanie umiejętności w zakresie koordynowania i zarządzania pracą zespołu oraz efektywnej komunikacji, z uwzględnieniem aspektów przywództwa edukacyjnego.
- Przygotowanie do udzielania wsparcia przedszkolom/szkołom ogólnodostępnym w pracy z grupami/klasami zróżnicowanymi i uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.
- Poprawa dostępności procesu kształcenia oraz wspieranie osiągnięć wszystkich uczniów w klasach o różnorodnych potrzebach edukacyjnych, poprzez efektywne wdrażanie i zarządzanie procesem zmiany.
- Ustalanie zasad współpracy SCWEW z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi, w ramach realizacji jego zadań.
- Planowanie i udzielanie wsparcia merytorycznego oraz rzeczowego dla przedszkola/szkoły ogólnodostępnej w realizacji zadań SCWEW.
- Przygotowanie do pełnienia roli lidera edukacyjnego wspierającego dostępną edukację oraz skutecznego zarządzania informacjami o pracy SCWEW na różnych etapach działalności.

3. Metody prowadzenia zajęć

- **Wykłady**, w tym prowadzone on-line
- **Warsztaty** prowadzone metodami aktywizującymi z wykorzystaniem takich technik jak: rozmowy w kręgu, praca w małych grupach, symulacja rozmów, burza mózgów itp., które angażują uczestników i wspierają aktywne uczenie się.
- **Ćwiczenia**, w tym z wykorzystaniem TIK
- **Metoda problemowa**, ukierunkowana na rozwiązywanie rzeczywistych problemów edukacyjnych i wspieranie rozwijania umiejętności analitycznych.

- **Zadania wdrożeniowe**, które umożliwiają uczestnikom praktyczne zastosowanie umiejętności i wiedzy w kontekście rzeczywistych wyzwań.
- **Inne działania według potrzeb**, dostosowane do specyficznych wymagań i potrzeb uczestników, zapewniające elastyczność i skuteczność szkolenia.

4. Środki i materiały

- Scenariusze zajęć
- Publikacja *Model funkcjonowania Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą (SCWEW); Kluczowe działania na rzecz podnoszenia osiągnięć – poradnik dla nauczycieli i liderów*; materiały opracowane przez Europejską Agencję do spraw Specjalnych Potrzeb i Edukacji Włączającej • Prezentacje multimedialne, materiały ksero, karty pracy
- Flipcharty, papier A4, pisaki, wideoprojektor (rzutnik), komputer, ekran
- Tablica interaktywna, mata edukacyjna, tablety
- Narzędzia TIK
- Prace własne uczestników, materiały do samokształcenia, wyszukiwanie źródeł

5. Moduły szkolenia

Lp.	Nazwa modułu	Liczba godzin	Uwagi
I	Organizacja i zadania SCWEW. Metody i formy pracy	7	I cykl: 15 godzin oraz
II część 1	Planowanie i realizacja zadań SCWEW – tworzenie lokalnych sieci współpracy	8	zadanie wdrożeniowe - omówienie założeń
II część 2	Planowanie i realizacja zadań SCWEW – tworzenie lokalnych sieci współpracy omówienie wyników realizacji zadania wdrożeniowego	1	II cykl: 15 godzin
III	SCWEW we współpracy z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi	2	

IV	Monitorowanie i ewaluacja pracy SCWEW, współpraca z Centrum Koordynującym	4	
V	Przedszkole/szkoła ogólnodostępne jako placówki gotowe na pracę z grupą/klasą zróżnicowaną	4	
VI	Przywództwo lidera SCWEW	4	
Liczba godzin		30	

6. Cele, treści i zasoby dotyczące poszczególnych modułów

6.1. Moduł I. Organizacja i zadania SCWEW. Metody i formy pracy

Cel ogólny modułu: przygotowanie do pełnienia roli i realizacji zadań SCWEW przez szkołę/placówkę specjalną na podstawie zapisów zawartych w Modelu SCWEW

Cele szczegółowe

Po zakończeniu szkolenia uczestnik:

- zna rolę i zadania SCWEW oraz Centrum Koordynującego;
- zna strukturę i organizację SCWEW oraz potrafi określić ich funkcje w kontekście wspierania przedszkoli/szkół ogólnodostępnych;
- potrafi stosować metody i formy pracy SCWEW w praktyce, dostosowując je do potrzeb przedszkoli/ szkół ogólnodostępnych;
- potrafi wskazać kluczowych partnerów SCWEW, w tym instytucje i lokalne zasoby, które będą zaangażowane w realizację zadań SCWEW;
- zna zasady współpracy z partnerami SCWEW i potrafi efektywnie współdziałać z tymi instytucjami w ramach realizacji zadań SCWEW;
- umie wskazać działania SCWEW, ukierunkowane na wsparcie przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w zakresie realizacji ich zadań w obszarze budowania dostępności dla wszystkich dzieci/uczniów i pracy ze zróżnicowanymi zespołami;
- potrafi koordynować przeprowadzenie pogłębionej diagnozy potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, aby dostosować wsparcie do ich indywidualnych potrzeb.

Treści modułu/liczba godzin: 7 godzin

- **Zasady organizacji, funkcjonowania oraz rola SCWEW w systemie wsparcia przedszkoli/szkół ogólnodostępnych.**

Uczestnik zostanie wprowadzony w podstawy organizacyjne SCWEW, w tym jego strukturę oraz sposób funkcjonowania. Pozna zasady tworzenia SCWEW, w tym współpracę z lokalnymi przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi oraz rolę SCWEW w systemie wsparcia edukacji dla grup i klas zróżnicowanych. Szczególny nacisk zostanie położony na interdyscyplinarne zespoły specjalistów oraz ich znaczenie w tworzeniu wsparcia dla uczniów z różnorodnymi potrzebami edukacyjnymi.

- **Zadania SCWEW oraz metody i formy ich realizacji, odpowiadające na potrzeby przedszkoli/szkół ogólnodostępnych:**

Uczestnik dowie się, jakie są zadania SCWEW w procesie wspierania przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Pozna narzędzia i metody pracy SCWEW, takie jak diagnoza potrzeb, tworzenie planów wsparcia, konsultacje eksperckie dla dyrektorów, nauczycieli, specjalistów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, rodziców/opiekunów prawnych (z uwzględnieniem doboru sprzętu i instruktazu), szkolenia specjalistyczne, superwizja szkolna, zajęcia/lekcje otwarte, w tym m.in. zajęcia/lekcje modelowe z wykorzystaniem sprzętu specjalistycznego i technologii asystujących, sieci współpracy i samokształcenia. Dodatkowo zapozna się z przykładami działań dostosowanych do specyficznych potrzeb szkół/przedszkoli ogólnodostępnych.

- **Partnerzy SCWEW oraz ich udział w realizacji zadań i wspieraniu lokalnych przedszkoli/szkół ogólnodostępnych:**

Uczestnik pozna kluczowych partnerów SCWEW oraz zasady współpracy, mającej na celu zapewnienie kompleksowego wsparcia przedszkolom/szkołom ogólnodostępnym w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną oraz tworzeniu dostępnego środowiska szkolnego. Dowie się również, jak partnerzy przyczyniają się do realizacji zadań SCWEW, w tym wsparcia kadry przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, dzieci/uczniów oraz ich środowiska.

- **Działania SCWEW wspierające kadre przedszkoli/szkół ogólnodostępnych jako placówek dostępnych dla wszystkich dzieci, uczniów:**

Uczestnik dowie się, jakie wsparcie SCWEW oferuje kadrze przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, oraz zapozna się z działaniami mającymi na celu podnoszenie kompetencji nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną w zakresie pracy z grupą/klasą zróżnicowaną oraz tworzenia dostępnego środowiska szkolnego. Omówione zostaną także narzędzia służące integracji dzieci i uczniów z różnorodnymi potrzebami, a także metody tworzenia środowiska przyjaznego i dostępnego dla wszystkich dzieci i uczniów.

- **Koordinacja i prowadzenie pogłębionej diagnozy potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych objętych wsparciem SCWEW w celu dostosowania oferty do ich indywidualnych potrzeb.**

Uczestnik zostanie zapoznany z procesem diagnozy potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Dowie się, jak SCWEW przeprowadza analizę ich potrzeb oraz jak na podstawie uzyskanych informacji dostosowuje swoje działania. Szczególny nacisk zostanie położony na personalizację wsparcia. Oznacza to, że uczestnik nauczy się, jak dostosować działania SCWEW oraz metody pracy do indywidualnych potrzeb i warunków konkretnego przedszkola/szkoły ogólnodostępnej.

Zasoby do modułu I

- Publikacja *Model funkcjonowania Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą (SCWEW)*.
- Prezentacje dotyczące roli i zadań SCWEW oraz metod i form ich realizacji.

6.2. Moduł II. Planowanie i realizacja zadań SCWEW – tworzenie lokalnych sieci współpracy

Cel ogólny modułu: zaplanowanie i udzielenie wsparcia merytorycznego oraz rzeczowego przeznaczonego dla przedszkola/szkoły ogólnodostępnej w ramach realizacji zadań SCWEW

Cele szczegółowe

Po zakończeniu szkolenia uczestnik:

- planuje zakres i metody pracy zespołu SCWEW, uwzględniając zadania przedszkoli/szkół ogólnodostępnych i przedszkoli/szkół/placówek specjalnych.
- na podstawie diagnozy potrzeb przedszkola/szkoły ogólnodostępnej, określa zakres współpracy ze SCWEW, aby skutecznie wspierać te placówki.

- zna możliwości wsparcia przedszkola/szkoły ogólnodostępnej w zakresie diagnozy potrzeb, poprawy dostępności procesu kształcenia oraz rozwoju wszystkich uczniów.
- wskazuje konkretne sposoby wsparcia przedszkola/szkoły ogólnodostępnej w zakresie diagnozy potrzeb, poprawy dostępności edukacji oraz osiągnięć uczniów.
- umie współpracować z innymi liderami SCWEW, wymieniając się doświadczeniami i realizując wspólne zadania.
- potrafi zaplanować działania rozwijające kompetencje kadry SCWEW, takie jak konsultacje eksperckie dla dyrektorów, nauczycieli, specjalistów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, rodziców/opiekunów prawnych (z uwzględnieniem doboru sprzętu i instruktażu); konferencje; szkolenia specjalistyczne; superwizję szkolną; zajęcia/lekcje otwarte, w tym m.in. zajęcia/lekcje modelowe z wykorzystaniem sprzętu specjalistycznego i technologii asystujących; sieci współpracy i samokształcenia.
- koordynuje działania mające na celu wyposażenie przedszkoli/ szkół ogólnodostępnych w specjalistyczny sprzęt, technologie asystujące oraz pomoce dydaktyczne, zgodnie z ich potrzebami.
- zna zasady organizacji i funkcjonowania wypożyczalni sprzętu specjalistycznego, technologii asystujących i pomocy dydaktycznych w ramach SCWEW.
- zna zasady współpracy z Centrum Koordynującym, w kontekście realizacji zadań SCWEW.
- potrafi zaplanować zadania SCWEW, uwzględniając lokalne strategie wspierające dostępność edukacyjną i promujące szkoły dostępne dla wszystkich.
- proponuje rozwiązania organizacyjne, które sprzyjają podnoszeniu jakości wsparcia udzielanego przez SCWEW.

Treści modułu/liczba godzin: 9 godzin (część 1 - 8 godzin, część 2 - 1 godzina na podsumowanie zadania wdrożeniowego)

- **Proces planowania i organizacji pracy SCWEW, uwzględniający potrzeby przedszkoli/szkół ogólnodostępnych:**

Uczestnik pozna proces planowania działań SCWEW, jako specjalistycznego zespołu działającego w przedszkolu specjalnym, szkole specjalnej, placówce specjalnej oraz korzystający z jej zasobów kadrowych i merytorycznych, który zakłada dokładne zrozumienie potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych oraz uwzględnia zasady funkcjonowania

przedszkoli specjalnych/szkół specjalnych/placówek specjalnych. Omówione zostaną etapy organizacji pracy, obejmujące współpracę z zespołami nauczycieli, specjalistów oraz samorządem lokalnym. Uczestnik dowie się, jak efektywnie identyfikować potrzeby przedszkoli/szkół ogólnodostępnych oraz jak ustalać priorytety w zakresie wsparcia. Dzięki temu uczestnik nauczy się, jak tworzyć spójne i zintegrowane plany działań, które skutecznie odpowiadają na zróżnicowane wymagania edukacyjne, zapewniając tym samym wysoką jakość wsparcia dla nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną.

- **Diagnozowanie potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w celu zaplanowania odpowiedniego wsparcia:**

Uczestnik dowie się, jak przeprowadzać pogłębioną diagnozę potrzeb edukacyjnych i organizacyjnych przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. W tym bloku omówione zostaną różne metody diagnozowania, takie jak wywiady z nauczycielami, analiza dokumentacji szkolnej oraz bezpośrednia obserwacja pracy z dziećmi/uczniami. Uczestnik nauczy się identyfikować obszary wymagające wsparcia, co pozwoli na skuteczne dostosowanie działań do indywidualnych potrzeb danej placówki. Poznanie metod diagnozowania potrzeb umożliwi uczestnikom lepsze zrozumienie kontekstu edukacyjnego oraz skuteczne planowanie działań wspierających rozwój uczniów i kadry pedagogicznej.

- **Projektowanie wsparcia na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb przedszkoli/szkół ogólnodostępnych:**

Uczestnik dowie się, jak tworzyć plan wsparcia dostosowany do specyficznych potrzeb danego przedszkola/szkoły ogólnodostępnej. Pozna różnorodne formy wsparcia, które mogą stanowić odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby placówki. Omówione zostaną kluczowe kroki w procesie tworzenia planu, takie jak analiza potrzeb, ustalanie celów oraz dobór odpowiednich metod i form wsparcia nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną. Uczestnik nauczy się, jak efektywnie wdrażać i monitorować realizację planu wsparcia, aby było ono optymalne.

- **Zasady tworzenia i modyfikowania harmonogramu wsparcia, udzielanego przedszkolom/szkołom ogólnodostępnym w odpowiedzi na ich bieżące potrzeby:**

Uczestnik pozna narzędzia do monitorowania realizacji wsparcia nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną oraz mechanizmy umożliwiające szybkie dostosowywanie działań do bieżących wyzwań edukacyjnych przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Dowie się, jak efektywnie zbierać i analizować dane dotyczące efektywności wsparcia, a także jak identyfikować obszary wymagające poprawy. Uczestnik nauczy się także, jak wdrażać zmiany w działaniu w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby, co pozwoli na bieżące reagowanie na zmieniające się warunki w środowisku edukacyjnym oraz na poprawę jakości świadczonego wsparcia.

- **Formy i metody wsparcia dla nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb lub realizowanych przez SCWEW zadań:**

Uczestnik dowie się, jakie formy i metody wsparcia może oferować SCWEW dla nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych, w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną. Dzięki temu uczestnik będzie wiedział, jak wspierać jako lider proces edukacji włączającej oraz tworzyć przyjazne, dostępne środowisko dla wszystkich dzieci i uczniów.

- **Współpraca z Centrum Koordynującym oraz innymi liderami SCWEW w celu wymiany doświadczeń i realizacji wspólnych działań:**

Uczestnik pozna zasady współpracy między SCWEW a Centrum Koordynującym, mającej na celu doskonalenie i wymianę dobrych praktyk. Dowie się, jakie metody komunikacji i współpracy są kluczowe dla efektywnego działania tych dwóch podmiotów, oraz jak budować sieci wsparcia na poziomie regionalnym. Omówione zostaną również strategie integracji działań, które umożliwią lepsze dostosowanie oferty wsparcia do potrzeb lokalnych społeczności, a także znaczenie dzielenia się doświadczeniami i pomysłami w celu poprawy jakości edukacji dostępnej dla wszystkich uczniów.

- **Planowanie działań podnoszących kompetencje:**

Uczestnik pozna zasady tworzenia strategii rozwoju kompetencji nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Dowie się, jak planować i organizować cykliczne konsultacje eksperckie (z uwzględnieniem doboru sprzętu

i instruktażu), szkolenia specjalistyczne, superwizje szkolne, zajęcia/lekcje otwarte, w tym m.in. zajęcia/lekcje modelowe z wykorzystaniem sprzętu specjalistycznego i technologii asystujących, sieci współpracy i samokształcenia, które wspierają ciągły rozwój zawodowy i wymianę wiedzy i doświadczeń w zakresie dostępności edukacji. Omówione zostaną metody identyfikowania potrzeb szkoleniowych oraz tworzenia programów rozwojowych, które pozwolą na podnoszenie kwalifikacji personelu edukacyjnego, a tym samym na zwiększenie efektywności działań na rzecz edukacji włączającej.

- **Zasady organizacji i funkcjonowania wypożyczalni sprzętu specjalistycznego, technologii asystujących i pomocy dydaktycznych dla przedszkoli/szkół ogólnodostępnych:**

Uczestnik dowie się, jak skutecznie zarządzać wypożyczalnią sprzętu specjalistycznego wspierającego proces dostępnej edukacji. Pozna zasady udostępniania sprzętu, w tym procedury jego wypożyczania, rejestracji oraz zwrotu. Omówione zostaną metody monitorowania potrzeb placówek w zakresie pomocy dydaktycznych i technologii wspierających, co umożliwi bieżące dostosowanie zasobów do wymagań edukacyjnych. Uczestnik nauczy się także, jak planować i organizować proces wypożyczania i instruktażu aby zapewnić efektywne wykorzystanie sprzętu przez przedszkola/szkoły ogólnodostępne.

- **Zasady projektowania oferty wsparcia SCWEW w oparciu o Uniwersalne Projektowanie w Edukacji (UDL)**

Uczestnik dowie się, jak stworzyć ofertę wsparcia SCWEW, której celem jest wspieranie nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w stosowaniu zasad Uniwersalnego Projektowania w Edukacji (UDL). Pozna koncepcję UDL, opartą na biopsychospołecznym modelu funkcjonowania ucznia, zgodną z Międzynarodową Klasyfikacją Funkcjonowania Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF). Uczestnik nauczy się, jak wspierać nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadrę niepedagogiczną przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w organizowaniu środowiska edukacyjnego i procesu dydaktycznego w taki sposób, by rezygnować z indywidualizacji na rzecz uniwersalnych metod, które umożliwią dostępność procesu uczenia się dla wszystkich uczniów. Pozna także techniki przekazywania tej wiedzy oraz narzędzia wspierające nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadrę niepedagogiczną przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w efektywnym wdrażaniu UDL w przedszkolach/szkołach ogólnodostępnych.

- **Działania na rzecz promowania idei szkoły dla wszystkich w środowisku lokalnym, wspierające inkluzyjne podejście w edukacji:**

Uczestnik pozna ideę promowania dostępnej edukacji w lokalnych społecznościach, zdobywając wiedzę na temat metod angażowania rodziców/opiekunów prawnych, instytucji lokalnych oraz innych interesariuszy w działania na rzecz przedszkoli/szkół dostępnych dla wszystkich uczniów. Dowie się, jak budować świadomość społeczną na temat edukacji włączającej, a także jak inicjować współpracę z lokalnymi podmiotami, takimi jak organizacje pozarządowe, samorządy czy placówki wsparcia, aby wspólnie tworzyć warunki sprzyjające równemu dostępowi do edukacji.

Zasoby do modułu II

- Arkabus A., Płusa A., (b.r.), *Sieci współpracy i samokształcenia jako nowa forma doskonalenia nauczycieli w pracy z nowymi technologiami*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- *Materiały Ośrodka Rozwoju Edukacji dostępne na platformie „Doskonalenie w sieci”* [online, dostęp dn. 24.05.2020].

6.3. Moduł III. SCWEW we współpracy z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi

Cel ogólny modułu: ustalenie zasad współpracy SCWEW z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi w ramach realizacji zadań

Cele szczegółowe:

Po zakończeniu szkolenia uczestnik:

- określa zasady współpracy między pracownikami SCWEW a nauczycielami, specjalistami, dyrektorem, kadrami niepedagogicznymi, koordynatorem ds. współpracy ze SCWEW oraz rodzicami/opiekunami prawnymi z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi, aby zapewnić efektywne wsparcie edukacyjne.
- planuje działania umożliwiające współpracę pracowników SCWEW z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi, dostosowane do ich indywidualnych potrzeb.
- określa zasady współpracy SCWEW z innymi interesariuszami, wspierającymi działania na rzecz przedszkoli/ szkół ogólnodostępnymi.

- potrafi prowadzić dokumentację współpracy SCWEW z innymi podmiotami w sposób racjonalny, efektywny i zgodny z obowiązującymi standardami, w tym przy użyciu narzędzi elektronicznych.
- proponuje rozwiązania w zakresie prowadzenia dokumentacji współpracy z przedszkolami/szkołami ogólnodostępnymi, optymalizując procesy administracyjne.

Treści modułu/liczba godzin: 2 godziny

- **Zakres i sposób nawiązania współpracy z przedszkolem/szkołą ogólnodostępną, obejmujący dyrektorów, nauczycieli, specjalistów, rodziców/prawnych opiekunów oraz samorząd uczniowski, w celu efektywnego wspierania działań edukacyjnych:**

Uczestnik dowie się, jak skutecznie nawiązywać współpracę z różnymi grupami w przedszkolach/szkołach ogólnodostępnych, w tym z dyrektorami, nauczycielami, specjalistami, rodzicami/prawnymi opiekunami oraz samorządem uczniowskim. Pozna zasady budowania relacji partnerskich, które wspierają efektywną wymianę informacji i wspólne działania na rzecz dzieci/uczniów. Omówione zostaną metody angażowania wszystkich stron w proces wsparcia oraz znaczenie integracji różnych interesariuszy w celu poprawy jakości edukacji dostępnej dla wszystkich dzieci/uczniów. Uczestnik nauczy się, jak tworzyć środowisko sprzyjające współpracy i wspólnemu zaangażowaniu w proces edukacji włączającej.

- **Organizacja pracy zespołu SCWEW, umożliwiająca skuteczne planowanie i realizację działań wspierających przedszkola/szkoły ogólnodostępne:**

Uczestnik zapozna się ze strukturami organizacyjnymi zespołów SCWEW oraz zasadami podziału ról i zadań pomiędzy członkami zespołu. Dowie się, jak skutecznie planować działania i koordynować pracę zespołu, aby zapewnić optymalne wsparcie dla przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Omówione zostaną również sposoby efektywnej komunikacji wewnątrz zespołu, co pozwoli na sprawną realizację zadań oraz współpracę w ramach działań SCWEW, mających na celu wspieranie procesu edukacji włączającej.

- **Dokumentowanie współpracy, zarówno w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej, w sposób zgodny z przepisami i standardami:**

Uczestnik dowie się, jak prawidłowo prowadzić dokumentację zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym z uwzględnieniem zasad ochrony danych osobowych. Pozna również, jak efektywnie wykorzystywać systemy informatyczne do monitorowania postępów i efektów

wsparcia, co umożliwi bieżącą kontrolę i optymalizację działań podejmowanych w ramach SCWEW. Uczestnik zapozna się z narzędziami cyfrowymi, które wspomagają proces dokumentowania i ułatwiają zarządzanie informacjami o uczniach oraz wsparciu, które otrzymują.

- **Zasady nawiązywania i koordynowania współpracy wewnętrzzszkolnej i zewnętrznej, z uwzględnieniem wszystkich zaangażowanych interesariuszy:**

Uczestnik dowie się, jakie są zasady współpracy wewnątrz przedszkola/szkoły, obejmujące relacje między nauczycielami, specjalistami oraz administracją, a także zasady współpracy zewnętrznej z partnerami SCWEW, takimi jak jednostki samorządu, poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodziny. Pozna narzędzia wspierające koordynację działań, które ułatwią efektywną współpracę między różnymi grupami. Uczestnik nauczy się również metod skutecznego angażowania różnych interesariuszy w proces wsparcia, co pozwoli na bardziej zintegrowane i efektywne działanie w obszarze edukacji włączającej.

- **Rola koordynatora edukacji włączającej i współpracy ze SCWEW, jako kluczowego ogniwa w procesie organizacji wsparcia dla przedszkoli/szkół ogólnodostępnych:**

Uczestnik dowie się, jaką rolę odgrywa koordynator w procesie współpracy ze SCWEW, stanowiący kluczowe ogniwo w organizacji wsparcia dla przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Pozna zadania koordynatora, takie jak planowanie i koordynowanie działań wspierających uczniów z różnorodnymi potrzebami, a także budowanie relacji między szkołą a SCWEW w celu efektywnego wdrażania strategii edukacji włączającej.

Zasoby do modułu III

- Domaradzka-Grochowalska Z. i in., (2015), *Jak wspomagać pracę szkoły? Poradnik dla pracowników instytucji systemu wspomagania. Zeszyt 3. Planowanie działań*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Grabowska A. i in., (2015), *Dziecko z niepełnosprawnością w przedszkolu i szkole ogólnodostępnej – wyzwania dla JST*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Kocurek M., Sołtysińska I., Świeży M., Wachna-Sosin I., (2015), *Przewodnik metodyczny dla koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].

- *Model Lokalnej Współpracy na rzecz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*, (b.r.), Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- *Wspomaganie szkoły – krok po kroku* [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Szumilas E.M., Czopińska M., Karczewska Gzik A., Stępnia K., (2016), *Model współpracy instytucji i placówek oświatowych realizujących kształcenie dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].

6.4. Moduł IV. Monitorowanie i ewaluacja pracy SCWEW, współpraca z Centrum Koordynującym

Cel ogólny modułu: dbanie o wysoką jakość wsparcia udzielanego przez SCWEW poprzez prowadzenie ewaluacji działań

Cele szczegółowe modułu

Po zakończeniu szkolenia uczestnik:

- prowadzi i planuje proces ewaluacji oraz monitorowania, zapewniając wysoką jakość realizowanych działań SCWEW.
- zna rolę i zadania procesu monitorowania, rozumiejąc jego znaczenie dla oceny i doskonalenia pracy SCWEW.
- zna formy i metody wykorzystywane w procesie monitorowania i ewaluacji, stosując je w praktyce.
- współtworzy z innymi liderami narzędzia do ewaluacji i monitorowania, oraz przygotowuje raporty z przeprowadzonych działań, na ich podstawie analizując efektywność wsparcia.
- potrafi wykorzystać wyniki ewaluacji do planowania i optymalizacji zadań SCWEW, w celu podniesienia jakości realizowanych działań.
- zna i stosuje narzędzia do autorefleksji oraz samooceny, wspierając rozwój kompetencji związanych z pracą SCWEW.
- rozumie zasady wykorzystania informacji z monitorowania i ewaluacji w celu poprawy efektywności działań SCWEW i wspieranych przedszkoli/szkół ogólnodostępnych.

Treści modułu/liczba godzin: 4 godziny

- **Monitorowanie i ewaluacja jako proces w działaniach SCWEW, w tym planowanie, realizacja oraz analiza efektywności działań:**

Uczestnik będzie potrafił wdrożyć proces monitorowania i ewaluacji w działaniach SCWEW, obejmujący wszystkie etapy, od planowania po realizację i analizę efektów. Zyska umiejętność

opracowania planu monitorowania, w którym uwzględni wskaźniki sukcesu oraz mierniki efektywności podejmowanych działań. Nauczy się przeprowadzać monitorowanie i ewaluację, regularnie analizując postępy i dostosowując działania do uzyskanych wyników. Uczestnik będzie potrafił ocenić efektywność działań na podstawie zebranych danych, identyfikując mocne i słabe strony realizowanych inicjatyw, co pozwoli na skuteczniejsze planowanie i optymalizację przyszłych działań.

- **Formy i metody monitorowania i ewaluacji, w tym techniki zbierania danych i analizy wyników:**

Uczestnik nauczy się doboru odpowiednich metod monitorowania i ewaluacji w zależności od rodzaju podejmowanych działań, wykorzystując narzędzia takie jak ankiety, wywiady, obserwacje czy analiza dokumentacji. Pozna techniki zbierania danych, zarówno ilościowych, jak i jakościowych, co pozwoli na uzyskanie kompleksowego obrazu realizacji działań SCWEW. Uczestnik dowie się również, jak przeprowadzać analizę wyników, interpretując dane zebrane za pomocą różnych technik oraz wyciągając wnioski na temat efektywności podejmowanych działań. Dzięki temu zyska umiejętność trafnego oceniania postępów i modyfikowania strategii działania zgodnie z uzyskanymi wynikami.

- **Konstruowanie podstawowych narzędzi monitorowania oraz raportów, w celu efektywnego śledzenia postępów i rezultatów działań:**

Uczestnik nabędzie umiejętność opracowywania narzędzi monitorowania, takich jak kwestionariusze, arkusze obserwacji i formularze ewaluacyjne, dostosowanych do specyfiki działań SCWEW. Nauczy się również tworzyć raporty, które przedstawiają wyniki monitorowania i ewaluacji w sposób klarowny i przejrzysty. Ponadto dowie się, jak dokumentować postępy i rezultaty działań, co umożliwi bieżącą kontrolę oraz ocenę ich skuteczności. Uczestnik pozna także zasady analizy zebranych danych, co pozwoli na wyciąganie wniosków i formułowanie rekomendacji dotyczących dalszego rozwoju i doskonalenia działań w obszarze wsparcia edukacyjnego.

- **Wykorzystanie wyników monitorowania i ewaluacji, w tym integracja wyników w procesie planowania i optymalizacji działań SCWEW:**

Uczestnik nabędzie wiedzę na temat sposobów wykorzystywania wyników monitorowania i ewaluacji w dalszym procesie planowania działań SCWEW, dostosowując strategię do

zmieniających się potrzeb oraz wyników. Dowie się, w jaki sposób kształtować i modyfikować działania w odpowiedzi na wyniki ewaluacji, aby skuteczniej odpowiadać na potrzeby przedszkoli/szkół ogólnodostępnych. Uczestnik pozna również narzędzia i techniki analizy danych, które pozwolą na bardziej precyzyjne identyfikowanie obszarów wymagających wsparcia oraz umożliwią wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań.

Zasoby do modułu IV

- Bienias S., Strzęboszewski P., Opałka E. (red.), (2012), *Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Warszawa: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Brzezińska-Hubert M., (b.r.), *Pakiet Edukacyjny Pozaformalnej Akademii Jakości Projektu. Część 4. Ewaluacja w pracy metodą projektu*, Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowa Agencja Programu „Młodzież w działaniu” [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- *Doradca Dyrektora. Metody i narzędzia ewaluacyjne* [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- *Doradca Dyrektora. Planowanie ewaluacji* [online, dostęp dn. 24.05.2020] • Mazurkiewicz G. (red.), (2012), *Jak być jeszcze lepszym? Ewaluacja w edukacji*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Ostrowski Ł., Wiśnicka M., (2016), *Ewaluacja. Jak to się robi?*, wyd. II, Warszawa: Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Wantuch P., (b.r.), *Monitorowanie pracy szkół. Raport z badań*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, Uniwersytet Warszawski [online, dostęp dn. 24.05.2020].

6.5. Moduł V. Przedszkole/szkoła ogólnodostępne jako placówki gotowe na pracę z grupą/klasą zróżnicowaną

Cel ogólny modułu: wprowadzenie do udzielania wsparcia nauczycielom, specjalistom, dyrektorom, kadrze niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną pod względem potrzeb edukacyjnych i rozwojowych.

Cele szczegółowe

Po zakończeniu szkolenia uczestnik:

- posiada wiedzę na temat idei i założeń pracy z grupą o zróżnicowanych potrzebach oraz zna propozycje działań wdrożeniowych;
- zna zasady organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz kształcenia specjalnego w przedszkolach/ szkołach ogólnodostępnych;
- zna różnorodne metody nauczania i strategie edukacyjne, które są skuteczne w pracy z grupami/klasami o zróżnicowanych potrzebach;
- potrafi analizować potrzeby przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego;
- potrafi analizować dane dotyczące przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w kontekście organizacji wsparcia dla uczniów i wdrażania działań wspierających;
- posiada podstawowe informacje na temat funkcjonowania dzieci/uczniów w zróżnicowanych grupach/klasach z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych.

Treści modułu/liczba godzin: 4 godziny

- **Koncepcja i implementacja pracy z grupą o zróżnicowanych potrzebach:**

Uczestnik pozna założenia pracy z grupą/klasą o zróżnicowanych potrzebach oraz skuteczne metody ich wprowadzania w praktyce. Nauczy się rozpoznawania zróżnicowanych potrzeb dzieci, uczniów i odpowiedniego dostosowywania metod pracy, aby wspierać rozwój wszystkich członków grupy/klasy. Ponadto pozna strategie dydaktyczne i wychowawcze, które można zastosować, aby praca z różnorodnymi grupami/klasami była efektywna i integrująca dla wszystkich uczniów. Uczestnik dowie się także, jak budować pozytywne relacje w grupie oraz jak wykorzystywać różne zasoby edukacyjne, aby wspierać proces nauczania i uczenia się.

- **Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego w przedszkolach/szkolach ogólnodostępnych:**

Uczestnik nabędzie wiedzę na temat zasad organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz kształcenia specjalnego, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa i standardy edukacyjne. Dowie się, jak efektywnie planować i koordynować pomoc specjalistyczną, aby była dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów oraz wpisywała się w codzienne funkcjonowanie przedszkola/szkoły ogólnodostępnej. Uczestnik pozna również techniki monitorowania i ewaluacji działań, które umożliwią ocenę skuteczności podejmowanych działań wspierających.

- **Tworzenie pozytywnego klimatu przedszkola/szkoły ogólnodostępnej dla uczniów o zróżnicowanych potrzebach:**

Uczestnik nabyte umiejętności budowania i utrzymywania pozytywnego klimatu w przedszkolu/szkole ogólnodostępnej, który sprzyja integracji i akceptacji uczniów o różnych potrzebach edukacyjnych i rozwojowych. Pozna działania wspierające współpracę i wzajemny szacunek wśród uczniów, nauczycieli oraz rodziców/prawnych opiekunów, co przyczyni się do tworzenia bezpiecznego i sprzyjającego nauce środowiska. Uczestnik dowie się również, jakie techniki i narzędzia stosować, aby promować inkluzję oraz zapewniać wsparcie emocjonalne dla wszystkich uczniów w grupach/klasach o zróżnicowanych potrzebach.

Zasoby do modułu V

- Antoszkiewicz E., (2017), *Tworzenie warunków edukacyjnych dla ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Chrzanowska I., Szumowski G., (2019), *Edukacja włączająca w przedszkolu i szkole*, Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020]. • Cybulska R. i in., (2017), *Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w systemie edukacji w świetle nowych przepisów prawa oświatowego*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Cybulska R. i in., (2016), *Uczeń z zespołem Aspergera w szkole ogólnodostępnej*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020]. • Seria publikacji Ośrodka Rozwoju Edukacji *Edukacja włączająca* [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Materiał informacyjny Europejskiej Agencji do spraw Specjalnych potrzeb Edukacyjnych i Edukacji Włączającej *Jak wprowadzić w życie ocenianie włączające* [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Kędra M., (b.r.), *Włączanie rodziców w edukację dzieci*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Krakowiak K. (red.), (2017), *Diagnoza specjalnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Materiały na stronie Ministerstwa Edukacji i Nauki *Edukacja włączająca w praktyce* [online, dostęp dn. 24.05.2020].

- Ocenianie wspierające proces uczenia się a uczniowie ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Publikacje Europejskiej Agencji do spraw Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych i Edukacji Włączającej [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Publikacje Ośrodka Rozwoju Edukacji dla specjalistów z poradni psychologiczno pedagogicznych [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Puchała E., (2009), Szkoła jako wspólnota osób. Poradnik dla nauczycieli i wychowawców, Warszawa: Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno Pedagogicznej [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Pyżalski J. (red. nauk.), (2020), Edukacja w czasach pandemii wirusa COVID-19. Z dystansem o tym, co robimy obecnie jako nauczyciele, Warszawa: EduAkcja.
- Smyczek A., Dońska-Olszko M., (2016), Edukacja uczniów z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].

6.6. Moduł VI. Przywództwo lidera SCWEW

Cel ogólny modułu: rozwinięcie kompetencji przywódczych uczestników poprzez doskonalenie umiejętności miękkich lidera, budowania i zarządzania zespołem, które sprzyjają realizacji długofalowych celów SCWEW i wsparciu przedszkoli/szkół ogólnodostępnych w pracy ze zróżnicowanymi zespołami klasowymi.

Cele szczegółowe

Po zakończeniu szkolenia uczestnik:

- wzmocni swoje umiejętności przywódcze, co pozwoli mu skutecznie zarządzać zespołami SCWEW, inspirować innych do działania oraz realizować cele dostępnej edukacji
- zna zasady efektywnej komunikacji z kadrą kierowniczą, nauczycielami, specjalistami oraz rodzicami/prawnymi opiekunami w celu zapewnienia spójnych, jasnych i adekwatnych przekazów dotyczących roli i zadań SCWEW.
- potrafi organizować i koordynować pracę zespołu, współpracującego z nauczycielami, specjalistami i innymi podmiotami, aby efektywnie i kompleksowo wspierać przedszkola/szkoły ogólnodostępne.
- umie identyfikować i rozwiązywać konflikty w zespole, stosując skuteczne strategie, które wspierają harmonijną współpracę w ramach działań realizowanych przez SCWEW.

- zna różne style przywództwa i potrafi dostosować styl przywództwa do indywidualnych potrzeb zespołu, aby zwiększać efektywność jego działań.
- zna zasady i techniki tworzenia wspierającego środowiska pracy i nauki oraz potrafi wdrażać strategie wspierające zespół i uczniów, uwzględniając ich różnorodne potrzeby.
- umie efektywnie delegować zadania, uwzględniając kompetencje i mocne strony członków zespołu, wspierając ich rozwój zawodowy oraz realizację zadań SCWEW.
- zna techniki motywacyjne i rozumie, jak je stosować, aby zwiększać zaangażowanie i efektywność zespołu w realizacji działań na rzecz uczniów o zróżnicowanych potrzebach.
- zna metody i formy pracy SCWEW ukierunkowane na wsparcie nauczycieli, specjalistów, dyrektorów, kadry niepedagogicznej przedszkoli/szkół ogólnodostępnych.
- potrafi planować zadania SCWEW, korzystając z dostępnych lokalnie zasobów merytorycznych

Treści modułu/liczba godzin: 4 godziny

- **Komunikacja – pożądane umiejętności partnerów komunikacyjnych, warunki skutecznego porozumiewania się:**

Uczestnik nabeździe wiedzę na temat kluczowych umiejętności komunikacyjnych niezbędnych dla efektywnej współpracy w zespole edukacyjnym oraz zrozumie warunki sprzyjające skutecznej komunikacji, w tym transparentność, wzajemny szacunek i jasne zasady porozumiewania się między członkami zespołu. Dowie się, w jaki sposób budować partnerskie relacje w zespole, które wspierają efektywną wymianę informacji i współpracę, uwzględniając umiejętności przywódcze, takie jak wpływ na innych oraz zdolność do inspirowania ich do działania. Dodatkowo, uczestnik pozna sztukę prezentacji, w tym techniki skutecznego przekazywania informacji, angażowania słuchaczy oraz dostosowywania stylu prezentacji do potrzeb odbiorców, co przyczyni się do poprawy jakości komunikacji w zespole edukacyjnym.

- **Zasady współpracy w grupie – zasadność, celowość, podejmowane role i wynikające z nich zadania:**

Uczestnik nabeździe wiedzę na temat zasad efektywnej współpracy w zespole, uwzględniając rolę każdego członka oraz znaczenie odpowiedniego podziału zadań. Dowie się, jakie role w zespole są kluczowe oraz jak przypisywanie odpowiednich ról może wspierać realizację celów i efektywność działania zespołu, co stanowi istotne umiejętności lidera w zakresie zarządzania

ludźmi. Uczestnik pozna znaczenie celowości współpracy. Zrozumie, w jaki sposób wspólne działania prowadzą do osiągnięcia celów związanych z edukacją włączającą oraz wsparciem uczniów, co wymaga wizji i strategicznego myślenia, charakterystycznych dla skutecznego lidera.

- **Budowanie zespołu i koordynacja prac zespołu:**

Uczestnik nabędzie umiejętność budowania zespołu edukacyjnego opartego na współpracy, wzajemnym wsparciu oraz jasno określonych celach, z uwzględnieniem roli umiejętności organizacyjnych i przywódczych. Pozna metody skutecznej koordynacji prac zespołu, aby każdy członek czuł się odpowiedzialny za realizację zadań, a działania były spójne i ukierunkowane na osiągnięcie wspólnych celów. Uczestnik dowie się, jak promować zaangażowanie i motywację w zespole, wykorzystując umiejętności lidera do inspirowania oraz mobilizowania członków zespołu do działania.

- **Sytuacje trudne w zespole i skuteczne strategie ich rozwiązywania:**

Uczestnik nabędzie umiejętność rozpoznawania sytuacji konfliktowych i trudnych w zespole oraz zrozumie ich najczęstsze przyczyny w kontekście edukacyjnym, wykorzystując umiejętności analityczne oraz inteligencję emocjonalną lidera. Pozna skuteczne strategie rozwiązywania konfliktów, takie jak mediacja, otwarta komunikacja oraz podejście oparte na współpracy, które umożliwią przywracanie harmonii w zespole, stanowiąc kluczowy element w procesie budowania zespołu. Uczestnik dowie się, jak zarządzać trudnymi emocjami i tworzyć przestrzeń na konstruktywny dialog w zespole, wykorzystując umiejętności interpersonalne oraz zdolność do empatycznego reagowania na potrzeby innych.

- **Tworzenie klimatu pracy zespołowej, wsparcie członków zespołu:**

Uczestnik nabędzie wiedzę na temat budowania pozytywnego klimatu pracy zespołowej, który sprzyja współpracy, wzajemnemu wsparciu oraz osiągnięciu lepszych wyników edukacyjnych. Pozna działania, które wspierają rozwój zespołu, aby jego członkowie czuli się zaangażowani, doceniani oraz wspierani przez lidera i innych członków grupy, co przyczyni się do zwiększenia efektywności działań. Uczestnik dowie się także, jak skutecznie wspierać członków zespołu,

pomagając im w realizacji zadań, radzeniu sobie z wyzwaniami oraz w ich rozwoju osobistym i zawodowym.

- **Proces grupowy:**

Uczestnik dowie się, jakie są etapy rozwoju zespołu, obejmujące proces formowania, radzenia sobie z konfliktami oraz osiągnięcie efektywności i równowagi w pracy. Zrozumie, jak ważne są umiejętności lidera w prowadzeniu zespołu przez te etapy, a także jak lider może wspierać proces grupowy, zapewniając odpowiednie wsparcie i interwencje na każdym etapie rozwoju zespołu. Podkreśli to rolę lidera jako mentora i przewodnika. Uczestnik pozna dynamikę zespołu i sposoby jej rozumienia, aby wspierać płynność współpracy oraz adaptację do zmieniających się warunków, co jest niezbędne dla skutecznego zarządzania różnorodnymi grupami.

- **Kompetencje lidera SCWEW:**

Uczestnik nabędzie wiedzę na temat kluczowych kompetencji niezbędnych dla lidera SCWEW, w tym umiejętności zarządzania zespołem, podejmowania decyzji oraz strategicznego planowania. Ponadto uczestnik pozna metody doskonalenia swoich umiejętności przywódczych, aby efektywnie zarządzać zespołem i realizować cele związane z wsparciem w przedszkolach, /szkołach ogólnodostępnych, co będzie wymagało systematycznego kształcenia oraz autorefleksji. Uczestnik dowie się, w jaki sposób lider będzie mógł wpływać na kulturę pracy zespołu, motywując oraz wspierając swoich współpracowników, a także budując relacje oparte na zaufaniu i współodpowiedzialności, co stanowi fundament skutecznego przywództwa edukacyjnego.

Zasoby do modułu VI

- Materiały Ośrodka Rozwoju Edukacji z serii *Biblioteczka dyrektora szkoły/ placówki – Przywództwo* [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Gorzeńska O., Radanowicz E., (2019), *Zmiany, innowacje, eksperymenty. W poszukiwaniu inspiracji. Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].

- Mikołajczyk K., (b.r.), *Nowe trendy w kształceniu dorosłych*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji [online, dostęp dn. 24.05.2020].
- Materiały kursu dla trenerów programu *Aktywna edukacja* realizowanego w ramach projektu „Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w przedszkolach i szkołach”.

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl